

19.12.2022
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Makrovakauspuskureilla vahvistetaan kriisinsietokykyä

Kirjoittaja Samu Kurri työskentelee Finanssivalvonnassa Digitalisaatio ja analyysi -osaston osastopäällikkönä.

Finanssivalvonnan johtokunta julkisti tänään aikeen päättää vuoden 2023 ensimmäisellä vuosineljänneksellä enintään yhden prosentin suuruisen järjestelmäriskipuskurivaatimuksen asettamisesta. Tämä voi vaikuttaa poikkeukselliselta kahdella tapaa: Ensinnäkin tavallisesti rakenteellisia makrovakauspuskureita koskevat päätökset on tehty vasta vuoden toisella neljänneksellä. Toiseksi johtokunta viestii ennakoita tahtotilastaan jo edellisen vuoden puolella, joulukuussa 2022.

Mistä oikein on kyse?

Rakenteellisten makrovakauspuskurien ensisijainen tarkoitus on vähentää rahoitusjärjestelmän vaakaata toimintaa uhkaavia riskejä ja parantaa pankkisektorin häiriönsietokykyä vakavien ongelmien varalle. Ongelmille altistavat riskit ovat rakenteellisia, kuten kotitalouksien korkea velkaantuneisuus, markkinarahoituksen suuri osuus varainhankinnasta ja Suomen keskittynyt finanssisektori. Nämä rakenteelliset riskit voivat laueta suhdanteisiin liittyvistä syistä, esim. korkotason noustessa tai työllisyyden heikentyessä.

Luottosuhdanteen ylikuumenemisen vaikutuksiin voidaan varautua ns. vastasyklisen makrovakauspuskurin avulla. Koska luotonanto kasvoi Suomessa hitaasti lähes koko 2010-luvun, suhdanepuskuria ei otettu käyttöön ennen koronapandemiaa.

Koronakriisi kärjistyi talvella 2020. Samalla se käynnisti vasta nyt nähtävissä olevan kriisien jatkumon: korona, Venäjän hyökkäys Ukrainaan, energian hinta ja saatavuus, inflaatio... Suhdanepuskureiden puuttuessa kevättalvella 2020 jouduttiin keventämään rakenteellisia puskureita yhdellä prosenttiyksiköllä. Päätöksen tavoitteena oli lieventää koronaviruspandemian kielteisiä vaikutuksia finanssimarkkinoiden vakauteen ja edistää luottolaitosten kykyä rahoittaa taloutta.

Koronapandemian osoittaessa hiipumisen merkkejä talvella 2022 johtokunta valmistautui palauttamaan rakennepuskurit takaisin riskejä vastaaviksi. Kesäkuussa 2022 arvio oli, että edellytykset järjestelmäriskipuskurin asettamiselle täyttyivät. Venäjän aloittaman Ukrainan sodan ja sen lisäämän epävarmuuden vuoksi järjestelmäriskipuskuria ei tuolloin kuitenkaan otettu käyttöön. Järjestelmäriskipuskuria päätettiin arvioida uudelleen tilanteen salliessa ja asettaa se järjestelmäriskien ja haavoittuvuuksien edellyttämälle tasolle mahdollisimman pian.

Syyskuussa 2022 Euroopan järjestelmäriskikomitea (ESRB) antoi historiansa ensimmäisen kaikkia EU-maita koskevan varoituksen. Varoituksen ydin voidaan jakaa kahteen osaan: varautumiseen toisaalta siihen, että riskikantokyky poikkeuksellisia riskejä vastaan on riittävä, ja toisaalta siihen, että yllättävien muutosten aikana on valmius muuttaa totuttua toimintatapoja.

Osana varoitusta ESRB kannusti kansallisia makrovakaussvalvoja varmistamaan valvottaviensa riskikantokykyä. Marraskuussa 2022 myös Euroopan keskuspankin (EKP) neuvosto antoi samankaltaisen varoituksen.

Ytimeessään kyse on siitä, että koronakriisin aikana tehdyn kevennyspäätöksen vuoksi suomalaisien pankkien pääomapuskurivaatimukset ovat pienemmät kuin mm. Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan keväällä 2022 tekemien stressitestien perusteella olisi tarpeen. Kyse ei siis ole siitä, pitäisikö makropuskureita ylipäänsä korottaa, vaan milloin korottamiselle olisi paras mahdollinen ajankohta, kun huomioidaan toimintaympäristön riskit nyt ja tulevaisuudessa.

19.12.2022
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Suhdanneluontoista tarvetta makrovakauseräpolitiikan kiristämiseksi ei juuri nyt ole. Korkea inflaatio ja sitä suitsiva rahapolitiikka sekä yleinen talouden näkymiä koskeva epävarmuus eivät kannusta ylenmääräiseen velkaantumiseen.

Rakenteellisesti paras aika voi kuitenkin olla juuri nyt: Vaikka talouden lyhyen aikavälin näkymät ovat synkät, Suomen Pankki ja EKP ennustavat kaikesta huolimatta vain lievää taantumaa ensi vuodelle. Nousseet korot kirpaisevat velkaantuneita kotitalouksia, mutta myös vahvistavat pankkien tuloksentekeykyä. Sen sijaan taantumasta aiheutuvat luottotappiot toteutuvat vasta viiveellä.

Hyvin pääomitetut ja vahvat pankit pystyvät vastaamaan yllä kuvattuihin haasteisiin - niillä on mahdollisuus sekä tukea taloutta luottokelpoisia asiakkaita luottotamalla että kerryttää puskureita tulevia tappiota varten.

Taloussennusteisiin liittyy merkittäviä alasuuntaisia riskejä. Siksi myös valvojan on seurattava niitä valppaasti ja oltava tarvittaessa valmis reagoimaan yllätysten vaatimalla tavalla. Nyt julkistettu – ja merkittäville alasuuntaisille riskeille ehdollinen – aie päättää järjestelmäriskipuskurin asettamisesta vuoden 2023 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana luo osaltaan reagointivalmiutta myös ennakoitua huonompia aikoja varten. Vasta historia osoittaa, päättyykö nyt koettava kriisien jatkumo ennustetusti ensi vuoden aikana, vai joudummeko jälleen odottamattomien tapahtumien yllättäviksi.